

PLANTENHAAT EN DIERENLIEFDE

Natuurbeschermers, zeker de specialisten, trekken de soort te vaak uit hun verband. Met dat verband doel ik op het ecosysteem waar de soort onherroepelijk deel van uitmaakt en waarin planten en dieren vaak een unieke niche innemen. Nu heerst er van vroeger uit de gewoonte dat soorten komen en gaan, een verandering in het soortenspectrum die we evolutie zijn gaan noemen. Wanneer de immigratie, de emigratie of de mortaliteit echter in onze ogen wat te snel plaatsvindt of te groot in omvang wordt, raken we in paniek en zijn we geneigd om beleidsmatig in te zetten op soortbescherming of als tegenhanger op soortbestrijding. Bij de toepassing van beide maatregelen schieten we door.

In extremis is daar de aaiabare-dierenliefde, die onafhankelijk van elk ecologisch grondbeginsel, het individu of de soort verheft tot een godscreatie, waar iedere discussie over zin of onzin van bescherming op voorhand al is verloren. Alleen al aan het individu Keiko, de Orka uit de film *Free Willy*, gaven de Amerikanen tussen de tien en de twintig miljoen dollar uit om hem na een heropvoeding in vrijheid te stellen.

De Noren stelden daarna een heel fjord tot zijn beschikking. Voor de wetenschap niet onverwacht, mislukte de reïntegratie in de vrije natuur en stierf het dier eind 2003 aan een longontsteking. Had dat geld niet beter besteed kunnen worden? Of is dit de manier om de mens natuurliefde bij te brengen? Waarschijnlijk stemde de Tweede kamer met soortgelijke overwegingen begin 2003 in met een ongelimiteerde zeehondenopvang in Pieterburen. Biologisch gezien volledig overbodig, zelfs risicovol voor mens en dier, maar dankzij de Dierenbescherming voor veel politieke partijen zeer aantrekkelijk. Dit maakte in 2004 zelfs een robsoap mogelijk met als ultiem hoogtepunt de bevrijding en invrijheidstelling van de Zeehond Hannes.

Een ander voorbeeld is de Reuzenpanda die door het Wereld Natuur Fonds tot symbool van het natuurbehoud is gekozen. Is deze soort in het wild echter wel te redden? En geldt dat dichterbij huis ook niet voor de Hamster? De publiciteitswaarde van deze soorten staat buiten kijf, maar is het wel verstandig om een soort in de kijker te zetten waarvan het belang voor het ecosysteem betwistbaar is? Ik denk dat je de mensen meer moet inlichten over datzelfde ecosysteem waarin ieder organisme, inclusief de mens, zijn niche heeft. Nu wordt te vaak een zielige sfeer gecreëerd rondom aaiabare en lieve soorten terwijl het de ecooloog om het grotere verband te doen is.

Aan de andere zijde is daar de invasieve-plantenhaat, die zonder relativering elke exotische soort als de pest verkettert. Het zijn inderdaad vooral

de planten die het op dit gebied moeten ontgelden. Hoewel er wel degelijk soorten zijn die passen bij het scenario van *The Day of the Triffids* en als invasieve plant veel onheil kunnen aanrichten, valt de invloed van de meeste exoten wel mee. In de top honderd van de *World's Worst Invaders*, opgesteld door de IUCN, vinden we geen enkele in Nederland voorkomende plant als agressieve exoot aangemerkt. Daarmee is overigens niet gezegd dat we soorten als Amerikaanse vogelkers, Smalbladige waterpest of Bezemkruiskruid maar zonder meer moeten tolereren, maar wel dat we daarin een ecologische en economische afweging dienen te maken. Datzelfde gebeurt met soorten als Avondkoekoeksbloem, Look-zonder-look en Brem die vanuit Europa in andere werelddelen zijn ingevoerd. En wat voor planten geldt is ook van toepassing op dieren.

Waarmee maar gezegd is dat we alle waarnemingen in het juiste per-

spectief moeten plaatsen. Want wie maakt zich druk over een Oleanderpijlstaart die neerstrijkt in Guttetecoven of een Piranha die aan de haak wordt geslagen in Stadskanaal? Dat de sluiting van vliegbasis Soesterberg een negatieve invloed zal hebben op de Kommavinder heeft evenals de succesvolle herintroductie van de Bever in het rivierengebied ecologisch al wat meer gewicht. De constatering dat de Huismus in Nederland de afgelopen veertig jaar in aantal is gehalveerd zou stof tot nadenken moeten geven. In de Pyreneeën heeft de laatste inheemse vrouwelijke Bruine beer inmiddels het loodje gelegd. De Belugasteur is mede

door de honger naar kaviaar nagenoeg uitgestorven in de Kaspische Zee. De laatste wilde exemplaren van de Bonobo, toch onze naaste verwant, worden thans opgegeten in het Congobekken. Zijn dit niet de keystone species voor grote ecosystemen waarop de natuurbeschermers meer zouden moeten inzetten? Nog spannender wordt het als een wereldwijde studie aantoonde dat bijna eenderde van alle soorten amfibieën met uitsterven wordt bedreigd.

Geneuzel in Nederland. Een goede economische en ecologische afweging ontbreekt. Als er ergens een mondiaal voorbeeld kan worden gegeven dan is het wel in dit beschaafde en welvarende landje aan de bijna leeggeveste Noordzee. Er wordt echter op het gebied van soortbescherming en -bestrijding plichtmatig voldaan aan internationale richtlijnen, maar het verstand wordt daarbij te weinig aangesproken.

A. Lenders

